

Amatöörien sananvapaus

16.9.2009 13:25 — Jyrki J.J. Kasvi

Nettikirjoittelu on demokratisoinut median, tehnyt meistä kaikista potentiaalisia massamedioita, joiden kirjoituksilla ja nettivideoilla voi olla tuhansia katsojia. Samalla me olemme kuitenkin joutuneet ottamaan aivan uudella tavalla vastuuta sanoistamme.

Kun mediat vielä olivat ammattitoimittajien hallussa, sananvapauden kaltaiset käsitteet kiinnostivat lähinnä mediatalojen ja kustantamoiden juristeja. Oikeudenkäynnit olivat harvinaisia skandaaleja, toimituksissa tiedettiin, missä lakien rajat menevät.

Nyt valtaosa julkisesta sanasta on amatöörien kirjoittamaa, eikä heillä ole sananvapaus- ja tekijänoikeuskysymyksiin erikoistuneita juristeja arvioimassa, onko teksti ylittämässä tutkinta- tai syytekynnyksen rajan. Monelle nettikirjoittajalle on yllätys, ettei sananvapaus ole Suomessa suinkaan absoluuttinen, ei edes netissä.

Periaatteessa sananvapaus on pultattu perustuslakiin. "Välttämättömät rajoitukset" eli ennakkosensuuri on mahdollista vain lasten suojelemiseksi kuvaohjelmien haitalliselta sisällöltä. Mutta perustuslaissa lukee myös: "Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla."

Esimerkiksi ihmisen kunniaa tai yksityiselämää ei saa loukata; kansanryhmää vastaan ei saa kiihottaa; uskonrauhaa ei saa rikkoa; plagiointi on kiellettyä; tekijänoikeusteknologioiden kiertämisestä ei saa kertoa. Ei saippualaatikon päältä, ei kirjassa eikä netissä. Mutta missä menevät uskonrauhan, kunnian tai yksityisyyden rajat? Milloin lainaus muuttuu plagiaatiksi?

Ja toisin kuin yksittäisellä nettikirjoittajalla, mediataloilla ja kustantamoilla on langettavan tuomion tullen varaa maksaa helposti kymmeniintuhansiin euroihin nousevat sakot, oikeudenkäyntikulut ja korvaukset.

Kuka avaisi keskustelun sananvapauden ja -vastuun pelisäännöistä netin amatöörivetoisessa mediakulttuurissa? Nettiluottotettu?

<http://www.digitoday.fi/mielipide/2009/09/16/amatoorien-sananvapaus/200920164/66>

